

Beleidsplan actief burgerschap en sociale integratie

De Vreedzame School

Inhoudsopgave:

Inleiding

Wetgeving

bladzijde 3

Kerdoelen

bladzijde 4

Wat willen wij als school

Visie

bladzijde 4

Doelen

bladzijde 5

Invulling

bladzijde 5

Verantwoording

bladzijde 5, 6

Resultaten

bladzijde 6

Invulling aan actief burgerschap en sociale integratie

Domeinen

bladzijde 6

- democratie

bladzijde 7

- participatie

bladzijde 8

- identiteit

bladzijde 9, 10

Gebruikte middelen en materialen

bladzijde 11

Inleiding

Wetgeving

Eind 2005 is een (onderwijs) wet aangenomen die scholen vraagt aandacht te besteden aan actief burgerschap en sociale integratie. De overheid geeft kaders aan, maar laat scholen verder zelf invulling geven aan het overheidsbeleid. Een vanzelfsprekende positie van burgerschapsvorming in de school vraagt om effectief beleid en een gestructureerde en planmatige aanpak.

Over de gebruikte termen actief burgerschap en sociale integratie zegt de minister dat actief burgerschap de bereidheid en het vermogen is om deel uit te maken van de gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren. Onder sociale integratie wordt verstaan: een deelname van burgers aan de samenleving, in de vorm van sociale participatie, deelname aan de maatschappij en haar instituties en bekendheid met betrokkenheid bij uitingen van de Nederlandse cultuur. De minister streeft er daarmee naar om zowel de sociale binding te vergroten, als de Nederlandse cultuur centraal te stellen.

De minister wijst eveneens op twee andere zaken die een relatie hebben met burgerschap: de Europese eenwording, die vraagt om een vorm van Europees burgerschap, en het alert zijn op de ondermijnende werking van radicalisering en het ontsporen van leerlingen. Europees burgerschap heeft net als het Nederlands staatsburgerschap een formele basis: het bezitten van deze vormen van burgerschap brengt rechten en plichten met zich mee. Waar de minister spreekt over de samenleving en de gemeenschap gaat het dus over de Nederlandse en de Europese samenleving.

Ten aanzien van de radicalisering kan de conclusie getrokken worden dat deze negatieve vorm van binding met de Nederlandse (en Europese) samenleving vraagt om een adequate en preventieve aanpak. Het belang van de wetswijziging wordt daarmee onderstreept.

Ten slotte geeft de minister aan dat het onderwijs hieraan een bijdrage kan leveren, maar het onderwijs doet dit niet alleen of geïsoleerd van andere vormende instituten, waaronder in eerste plaats het gezin. Als uitgangspunt geldt daarom dat scholen manieren zoeken om ouders en de omgeving van de school te betrekken in hun aanpak. Het belang van kennismaking en ontmoeting wordt in dit verband extra benadrukt. Het gaat hierbij om het kennismaken met de samenleving en de ontmoeting van kinderen van verschillende afkomst.

Scholen en besturen krijgen hiervoor ruimte, maar eveneens een opdracht: "Opdat zij kunnen werken aan onderwijs dat kinderen een optimale start geeft om uiteindelijk als volwaardig democratische burger in onze samenleving te kunnen functioneren: De school speelt daarbij in op maatschappelijke ontwikkelingen".

De school moet goed kunnen omgaan met de toenemende individualisering van de samenleving én met onderlinge verschillen tussen leerlingen. De keerzijde van toenemende individualisering is een vermindering van saamhorigheidsgevoel en een afname van sociale cohesie. Als de school werkt vanuit een eigen visie, waar ook de ouders en de leerlingen zich in kunnen vinden, zullen de

verschillende geledingen binnen de schoolgemeenschap elkaar eerder als partners zien en samen komen tot onderwijs op maat. Aandacht voor normen en waarden en goed burgerschap horen ook bij deze aanpak.

Kerdoelen

Wat we willen bereiken heeft de wetgever voor ons samengevat in kerndoelen. Deze kerndoelen zijn voor ons de leidraad om het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie gestalte te geven.

Aan integratie en burgerschap gerelateerde kerndoelen voor het primair onderwijs zijn in de WPO (wet op het primair onderwijs) opgenomen de doelen 36, 37 en 38.

Kerdoel 36:

De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse- en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

Kerdoel 37:

De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Kerdoel 38:

De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse samenleving een belangrijke rol spelen en ze leren respectvol om te gaan met verschillen en opvattingen van mensen.

Ook aspecten van de kerndoelen 34 en 35 zijn van belang en tot op zekere hoogte ook kerndoel 39.

Kerdoel 34:

De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

Kerdoel 35:

De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

Kerdoel 39:

De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Wat willen wij als school

Visie

In onze school draait alles om de leerlingen en om de kwaliteit van het leven op school en de vorming van een hecht fundament voor hun latere sociale en maatschappelijke leven.

- In onze school werken we aan de brede vorming van kinderen, groeiend in handelingsgericht werken.
- In onze school zorgen we voor een schoolklimaat waar opvoeding en onderwijs samengaan.
- In onze school stellen we respect en vertrouwen in elkaar centraal en werken we aan het vergroten van de veiligheid.

Vanuit deze visie mogen onze kinderen in een veilige omgeving verschillend zijn, kritisch zijn en leren op een plezierige, verdraagzame en respectvolle manier met elkaar om te gaan en voor elkaar iets te betekenen. In onze school dienen alle aanwezigen bovenstaande te verwezenlijken.

Waarden en normen worden in onze school voorgeleefd en geoefend. De school als gemeenschap is "oefenplaats". Het gaat om ervaringen in de school waarbij leerlingen

kennis, inzicht, vaardigheden en houdingen opdoen, die hen in staat stellen om deel uit te maken van de gemeenschap en het vermogen en de wil om actief vorm te geven aan die gemeenschap.

Vanuit deze basis maken de kinderen kennis met andere gemeenschappen (wijk, dorp, verenigingen enz.) en leren daarin te participeren. In de loop van hun schooltijd wordt de leefwereld van het kind steeds groter. Burgerschap en sociale integratie is geen nieuwe taak, maar is eigenlijk ingebed in ons totale onderwijs. Het vormt dan ook een integraal deel van onze pedagogische opdracht, van de sociale en levensbeschouwelijke vorming.

Doelen

- Het ontwikkelen van kinderen tot sociaal vaardige, betrokken en zelfstandige volwassenen.
- Het ontwikkelen van kinderen tot actieve deelnemers van deze maatschappij.
- Kinderen leren om een eigen mening te vormen.
- Kinderen leren om elkaars mening te respecteren en daar open voor te staan.
- Kinderen leren het 'anders' zijn te respecteren.
- Kinderen leren over andere culturen en geloven.
- Kinderen leren om samen te werken.
- Kinderen leren over de geschiedenis en het ontstaan van Nederland en Europa.
- Kinderen leren over de democratische rechtstaat en hun rol daarin als ze volwassen zijn.
- Kinderen leren over het milieu en hoe zij een steentje bij kunnen dragen aan een beter en schoner milieu.

Invulling

Om invulling te geven aan de door ons gestelde doelen wordt er gebruik gemaakt van de volgende methodieken:

- Bij de tijd
- Natuniek
- De blauwe planeet
- De Vreedzame School
- Materialen Veilig Verkeer Nederland
- Streetwise van de ANWB
- SamSam
- Lezingen (bijv. bureau Halt).

Voor de doelen waarvoor geen methode bestaat, zijn er door de school plannen geschreven m.b.t. die schoolontwikkeling.

Het gaat hierbij om de volgende plannen:

- Samenwerkend leren
- Regels en afspraken op school- en klassenniveau
- Pestprotocol
- Jaarlijks goede doelen actie dicht bij huis

Verantwoording

De kinderen van nu zijn de volwassenen van later en zij zullen dus degenen zijn die de maatschappij draaiende moeten houden. Om dat te kunnen zullen ze bepaalde kennis en vaardigheden moeten hebben en ontwikkelen. Ze zullen in de eerste plaats zelf stevig in de wereld moeten staan om

behulpzaam, eerlijk en respectvol naar anderen te kunnen zijn. Als kinderen over elkaar, elkaars cultuur en geloof leren zullen ze elkaar beter begrijpen en zullen ze beter in staat zijn verschillen en 'anders' zijn te accepteren.

Door regels en afspraken centraal te stellen in de klas, de school en in het verkeer leren de kinderen dat er regels nodig zijn om een veilige maatschappij te creëren. Aangezien Nederland een democratische rechtstaat is, is het belangrijk voor kinderen om te weten hoe zo'n rechtstaat ontstaan is, in elkaar zit en hoe zij daar later een rol in kunnen gaan spelen. Omdat we in dit land vrijheid van meningsuiting hebben is het belangrijk dat kinderen zich een eigen mening weten te vormen, maar ook dat zij meningen van anderen leren te respecteren. Ten slotte is het belangrijk voor de kinderen te leren over de wereld, de natuur en het milieu en vooral hoe zij er met z'n allen voor kunnen zorgen dat de wereld voor hen en degenen die na hen komen leefbaar blijft.

Om onze doelen te verwezenlijken is er bewust gekozen voor een aantal methodieken die prima op deze doelen aansluiten. Deze methodieken zorgen er bovendien voor dat er op structurele manier gewerkt wordt aan burgerschap en integratie. Voor de doelen waarvoor geen methode op school is wordt er gewerkt met plannen. Deze plannen voldoen aan het PDCA principe en worden uiteindelijk geborgd als kwaliteitskaart en in het schoolplan.

Resultaten

Bij de verschillende methodieken zijn toetsen opgenomen waardoor we de ontwikkeling van de kinderen bij kunnen houden.

Wat betreft de sociale competenties maken we gebruik van een sociaal- emotioneel leerlingvolgsysteem (Zien). Daarnaast zijn de leerkrachten van St Jozef goed in staat om de kinderen te observeren en zo vorderingen te constateren.

Invulling aan actief burgerschap en sociale integratie

Hoe willen we nu vorm geven aan de integratie van burgerschap en het respect in onze school? Dit doen we a.d.h.v. domeinen.

Bij burgerschapsvorming staan drie domeinen centraal:

- **democratie** – omvat zowel de grondbeginselen en hoe die in de dagelijkse praktijk worden toegepast, als de staatsrechtelijke aspecten
- **participatie** – is een kenmerk van de democratische grondhouding en betreft het actief deelnemen aan het verbeteren van de omgeving
- **identiteit** – is het verkennen van de eigen identiteit en die van anderen; voor welke (levensbeschouwelijke) waarden sta ik en hoe maak ik die waar.

Hieronder worden de drie domeinen afzonderlijk ingevuld voor de verschillende leeftijdsgroepen. De onderwijsinhouden zijn onderverdeeld in kennis, vaardigheden en houdingen. De ervaringen zijn onderverdeeld in binnen- en buitenschools.

Een aantal inhouden komt op verschillende plaatsen terug binnen het domein. Dit duidt op een ontwikkeling waarbij de betreffende inhoud steeds opnieuw, maar dan uitgebreider wordt behandeld.

Domein: democratie	Leerinhouden			Aanbod
	Kennis en inzicht <i>Kennen</i>	Vaardigheden <i>Kunnen</i>	Houdingen <i>Willen</i>	
Onderbouw groep 1 t/m 3 + (4 t/m 8)	De leerling is bekend met: regels en afspraken	De leerling kan: - meedoen aan gesprekken in de groep - afspraken nakomen die in de groep gemaakt zijn	De leerling wil: - luisteren - afspraken nakomen	De leerkracht: - bespreekt gedurende het schooljaar de schoolregels/klassenregels. - bespreekt bij instroom van een nieuwe leerling de schoolregels - maakt aan het begin van het schooljaar afspraken en regels in overleg met leerlingen - betreft iedere leerling in de klassenkring - stimuleert het spelen en werken in gemengde groepjes - Middels de methode De Vreedzame School komen de regels aan bod.
Middenbouw groep 4 t/m 6	De leerling is bekend met het begrip: - monarchie, dictatuur, democratie - gemeentebestuur en landsbestuur	De leerling kan: - afspraken nakomen en in de groep oplossingen vinden bij conflicten en problemen - eigen standpunt bepalen en bijstellen - omgaan met kritiek	De leerling wil: - anderen de gelegenheid geven zich te uiten - zich neerleggen bij meerderheidsbesluit in de groep - gelijke behandeling voor jongens en meisjes - vreedzaamheid	De leerkracht: zie boven + - laat leerlingen regelmatig samenwerken in groepjes - stimuleert leerlingen om oplossingen aan te dragen voor problemen - laat leerlingen meebeslissen over klassenaangelegenheden - geeft meisjes en jongens dezelfde kansen en taken
Bovenbouw groep 7 en 8	De leerling is bekend met het begrip: - democratie - republiek - ontstaansgeschiedenis Nederland als republiek - Europese gemeenschap, Verenigde Naties - staatsinrichting van Nederland en Europa - wetten, politieke partijen	De leerling kan: - kritische vragen stellen bij maatschappelijke ontwikkelingen - informatie beoordelen - eigen standpunt toelichten en verdedigen in discussie - voor- en nadelen democratie, republiek en monarchie beargumenteren	De leerling wil: - solidariteit - vertrouwen in instituties en instellingen - kritische houding t.a.v. maatschappelijke kwesties	De leerkracht: zie boven + - Middels de methodes Natuniek, de Blauwe Planeet en Bij de Tijd komen de diverse onderwerpen aan bod (o.a. politieke partijen, staatsinrichting, oorlog voeren, huidskleur en geaardheid) - besteedt aandacht aan de betekenis van Prinsjesdag - besteedt aandacht aan de staatsinrichting

	- machtsmisbruik, onderdrukking, recht en onrecht - rechtspraak, kinderrechten				
--	---	--	--	--	--

Domein: participatie

	Leerinhouden			Aanbod
	Kennis en inzicht <i>Kennen</i>	Vaardigheden <i>Kunnen</i>	Houdingen <i>Willen</i>	
Onderbouw groep 1 t/m 3	De leerling is bekend met het begrip: - de samenleving; dorp, stad en land	De leerling kan: - spreken en luisteren	De leerling wil: - betrokken zijn bij de groep	De leerkracht: - zorgt ervoor dat leerlingen de verantwoordelijkheid krijgen om het lokaal te helpen opruimen. Er wordt er in de groep aandacht besteed aan de volgende vaardigheden: ervaringen delen, aardig doen, samen spelen en werken, een taak uitvoeren, jezelf presenteren, een keuze maken, opkomen voor jezelf, omgaan met ruzie (Zie Vreedzame School).
Middenbouw groep 4 t/m 6	De leerling is bekend met het begrip: - rechten van het kind - samenleving; provincie, wijk, Europa	De leerling kan: - invloed uitoefenen op besluitvorming in eigen groep - oplossingen aandragen - meedoen aan een georganiseerde actie voor klas/school De leerling heeft: - inzicht in eigen capaciteiten	De leerling wil: - verantwoordelijkheid nemen voor de groep/school - creativiteit inzetten - assertiviteit tonen - een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de omgeving (sociaal en fysiek)	De leerkracht: zie boven + - laat leerlingen meebeslissen over klassenaangelegenheden - laat leerlingen meedoen aan geldinzamelacties voor een goed doel - geeft leerlingen wisselende taken/verantwoordelijkheden in klas/school (Zie Vreedzame School) - stimuleert leerlingen om klas, school, schoolplein en de omgeving schoon te houden - stimuleert leerlingen om een kaart te sturen naar / bezoek te brengen aan zieke leerlingen of leerkracht
Bovenbouw groep 7 en 8	De leerling is bekend met het begrip: - rollen in vergaderingen; voorzitter, secretaris, penningmeester - samenleving; regio, werelddelen	De leerling kan: - een school/klassemactiviteit initiëren/organiseren - invloed uitoefenen op besluitvorming met leerlingen uit meerdere groepen	De leerling wil: - betrokkenheid tonen bij de school - verantwoordelijkheid buitenschools nemen (buurt, milieu, dorp)	De leerkracht: zie boven + - geeft ruimte voor initiatief van leerlingen tot het organiseren van een actie ter ondersteuning van een goed doel. (Zie Vreedzame School).

	- ongelijkheid en discriminatie	- de eigen opvatting omzetten in activiteit	- actief betrokken worden in de leerlingenraad.	
--	---------------------------------	---	---	--

Domein: identiteit

	Leerinhouden			Aanbod
	Kennis en inzicht <i>Kennen</i>	Vaardigheden <i>Kunnen</i>	Houdingen <i>Willen</i>	
Onderbouw groep 1 t/m 3	De leerling weet dat: - mensen overeenkomsten en verschillen hebben - mensen elkaar nodig hebben - mensen wel of niet geloven (God, kerk, moskee etc.)	De leerling kan: - zich onderscheiden van de ander (uniciteit) - zijn gevoelens, wensen en opvattingen uiten	De leerling wil: - respectvol omgaan met anderen - empathie tonen - anderen helpen	De leerkracht: - bevordert het samen spelen en samen werken met verschillende leerlingen (Zie Vreedzame School). - tijdens de Kerstmis en Pasen vieren we gezamenlijk met alle kinderen
Middenbouw groep 4 t/m 6	De leerling is bekend met het begrip: - Christendom - nationaliteit - verschillende gezinssituaties en leefvormen - persoonlijke held, idool	De leerling kan: - zich verplaatsen in de ander / perspectiefwisseling - rekening houden met opvattingen van anderen - uitingen van cultuur en religie herkennen in het straatbeeld - discriminatie herkennen - zelf onderscheid maken tussen goed en slecht De leerling heeft: Inzicht in eigen mogelijkheden, beperkingen en opvattingen	De leerling wil: - naar gelijkwaardigheid streven - zelfkennis ontplooiën - zelfwaardering opbrengen - anderen betrekken	De leerkracht: zie boven & - - m.b.v. de methode 'Wat geloof jij' wordt aandacht besteed aan identiteit, normen en waarden.

		- inzicht in verschillen tussen mensen			
Bovenbouw groep 7 en 8	De leerling is bekend met het begrip: - godsdienstvrijheid - vrede van Munster - Hindoeïsme, humanisme - multiculturele samenleving - symboliek en rituelen - etnische groepen in de samenleving - vooroordelen - jongerencultuur	De leerling kan: - symboliek herkennen in kunstuitingen - stereotypen herkennen - omgaan met vrijheden en beperkingen - zelf onderscheid maken tussen goed en slecht en dit vergelijken met wat gangbaar is in de samenleving - discriminatie herkennen - omgaan met uitsluiting	De leerling wil: - verschillen waarderen		De leerkracht: zie boven - besteedt aandacht aan de viering 4 & 5 mei

De door ons gebruikte middelen en materialen

- Het voorbeeldgedrag van de leerkracht vanuit zijn pedagogische opdracht
- Geschiedenismethode
- Aardrijkskundemethode
- Biologiemethode
- Samenwerking met Puck en Co kinderopvang
- Excursies
- Methode voor sociaal emotionele ontwikkeling
- Zien (LOVS)
- Pestprotocol
- Aandacht voor gedrags- en omgangsregels (binnen en buiten)
- Schoolplein en omgeving van het schoolplein schoonhouden
- Deelname schooltoernooien
- Actie kinderpostzegels
- Goede doelen acties
- Computerregels
- Contacten/projecten GGD
- Samsam
- Deelname aan kunst en cultuurprojecten vanuit het gemeentelijk aanbod
- Bezoeken aan de bibliotheek
- Verkeersmethode
- Verkeersexamen groep 7; theoretisch en praktisch
- Project HALT; vuurwerk en vandalisme groep 7 en 8
- ANWB Streetwise groep 1 t/m 8
- Jeugdjournaal groep 3 t/m 8
- Coöperatieve werkvormen